

Wspomnienie

Prof. nzw. U.W. dr hab. Jerzy Gronkowski (1949 – 2009)

Z wielkim bólem i żalem żegnamy Jerzego Gronkowskiego, zmarłego 6 lutego 2009 r., po przegranej walce z bardzo ciężką chorobą. Był naszym serdecznym, bardzo życzliwym kolegą, a od 1997 r. – naszym przełożonym.

Prof. Jerzy Gronkowski, wychowanek VI Liceum im. Jana Kochanowskiego w Radomiu, podjął po maturze studia na Wydziale Fizyki Uniwersytetu Warszawskiego, które ukończył w roku 1971. Pracę magisterską wykonywał w Pracowni Rentgenowskiej Zakładu Ciała Stałego Instytutu Fizyki Doświadczalnej, kierowanego przez prof. Leonarda Sosnowskiego. W październiku 1971 r. został zatrudniony w Instytucie Fizyki Doświadczalnej Wydziału Fizyki U.W. na stanowisku asystenta.

Całe swoje życie naukowe związał z naszym Zakładem Badań Strukturalnych, który w 1974 r. został utworzony z Pracowni Rentgenowskiej Zakładu Fizyki Ciała Stałego. Poświęcił się tematyce dyfrakcji promieni X w monokryształach i badaniom defektów sieci krystalicznej. Stopień doktora uzyskał w 1979 r. na Wydziale Fizyki Uniwersytetu Warszawskiego. Tematyką jego pracy doktorskiej, wykonywanej pod kierunkiem prof. Juliana Auleytnera, było badanie kontrastu dyfrakcyjnego dyslokacji w monokryształach Si w przypadku Bragga dla fali padającej płaskiej. Struktura subtelnego kontrastu dyfrakcyjnego dyslokacji w monokryształach Si była przedmiotem kolejnych jego prac.

W roku akademickim 1981/1982 odbył staż naukowy w Laboratorium Mineralogii Krystalografii Uniwersytetu im. Marii i Piotra Curie, Paris VI, kierowanym przez prof. A. Authiera. Współpracował wtedy z prof. Cecile

Malgrange, rozwijając teorię dyfrakcji promieni X w kryształach zdeformowanych, dla przypadku Bragga. Przebywał potem na kilkumiesięcznych stażach w tym samym Laboratorium w latach 1989 – 1999.

Na podstawie uzyskanych wyników, dotyczących rozwijanej w ramach tej współpracy tematyki, otrzymał stopień doktora habilitowanego na Wydziale Fizyki Uniwersytetu Warszawskiego w roku 1992.

Po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego prowadził badania mikrodefektów rozłożonych statystycznie w monokryształach oraz w układach wielowarstwowych, stosując metody wysokorozdzielczej dyfraktometrii rentgenowskiej oraz topografii rentgenowskiej. Rozwijał aparat teoretyczny i numeryczny niezbędny do ścisłego opisu tych zjawisk i stosowanych metod pomiarowych. W toku tych prac rozpoczął badania wpływu stopnia spójności wiązki padającej na obserwowane wyniki (np. na obraz otrzymywany w topografii przekrojowej) i rozważał zmiany tego stopnia wywołane przez mikrodefekty rozłożone statystycznie w kryształach.

Jego działalność naukowa zaowocowała publikacją około 80-ciu prac. Dla celów dydaktyczno-popularyzatorskich opublikował artykuł w *Postęпах Fizyki* w 1986 r. „Promieniowanie Synchrotronowe – nowe perspektywy rozwoju metod rentgenowskich”, który stał się bardzo przydatny dla studentów, dając podstawy wiedzy o tym cennym narzędziu badawczym.

Prof. Jerzy Gronkowski był bardzo dobrym dydaktykiem. Prowadził zajęcia na Pracowni Fizycznej I, gdzie przejawiał dużo inwencji, ustawiając nowe ćwiczenia.

Za Jego duży wkład w rozwój Pracowni Fizycznej I otrzymał w r.1981 nagrodę dydaktyczną wraz z M. Bardadin-Otwinowską, K. Pniewską i M. Izyskim.

Przez wiele lat prowadził ćwiczenia z dyfrakcji promieni X na Pracowni Fizycznej dla Zaawansowanych (tzw. Pracowni II). Kształcił także studentów wyższych lat w ramach studiów specjalistycznych w dziedzinie fizyki promieni X.

Prowadzony przez Niego wykład „Podstawy dyfrakcji promieni X i neutronów” cieszył się dużym uznaniem i powodzeniem wśród studentów. Także wykłady: monograficzny i specjalistyczny z dziedziny dyfrakcji promieni X dla studentów ostatnich lat studiów (powadzone wymiennie z prof. M. Lefeld-Sosnowską), były przez studentów cenione.

Wychował wielu magistrów i dwóch doktorów.

Na zaproszenie pełnił także zajęcia dydaktyczne na Uniwersytecie D. Diderota (Paris VII) oraz na 23-cim Międzynarodowym Kursie Krystalografii w Erice.

Za swoją pracę naukową i dydaktyczną otrzymał wiele nagród, między innymi nagrody indywidualne Rektora UW, Nagrodę Sekretarza III Wydziału PAN oraz nagrodę zespołową Polskiego Towarzystwa Fizycznego dla Redakcji *Postępów Fizyki*.

W roku 1997 prof. Jerzy Gronkowski przejął kierownictwo Zakładu Badań Strukturalnych Instytutu Fizyki Doświadczalnej Wydziału Fizyki. Był bardzo przez pracowników Zakładu i studentów ceniony dzięki Jego wiedzy, kulturze osobistej, dużej umiejętności spokojnego rozwiązywania spornych problemów oraz autorytetowi, jakim cieszył się wśród nas. Funkcję tę

pełnił do końca życia – dopóki choroba nie uniemożliwiła mu pracy.

Jako członek Polskiego Towarzystwa Promieniowania Synchrotronowego udzielał się w pracy organizacyjnej Towarzystwa. Był członkiem Komitetów organizacyjnych Konferencji „Promieniowanie Synchrotronowe w Naukach Przyrodniczych” (ISSRNS), międzynarodowych oraz krajowych. W szczególności bardzo duży był wkład Jego pracy w organizację krajowej 5-ej Konferencji Użytkowników Promieniowania Synchrotronowego (5 KSUPS) w Warszawie w 1999 r. Był także głównym organizatorem Międzynarodowej Konferencji dotyczącej Wysokorozdzielczej Dyfraktometrii i Topografii (X-TOP) w 2002 r.

Bardzo dużo czasu i wysiłku włożył w pracę komitetu redakcyjnego *Postępów Fizyki*, którego członkiem był od roku 1997, a Redaktorem Naczelnym od roku 2003. Jego zaangażowanie w pracę komitetu i jej rezultaty jego koledzy z redakcji cenili bardzo wysoko, o czym świadczy artykuł pożegnalny, jaki ukazał się w pierwszym zeszycie *Postępów Fizyki* w 2009 roku.

Jego ogromne zaangażowanie w pracę, pomoc chętnie udzielana współpracownikom, a przede wszystkim Jego życzliwość sprawiły, że będzie Go nam zawsze bardzo brakowało.

Zostanie na zawsze w naszych sercach i wdzięcznej pamięci.

Maria Lefeld-Sosnowska

*i cały Zespół Zakładu Badań Strukturalnych
Instytutu Fizyki Doświadczalnej
Wydziału Fizyki Uniwersytetu Warszawskiego*

Prof. Jerzy Gronkowski w gronie współpracowników i studentów z Zakładu Badań Strukturalnych w grudniu 2005 r.